

prof. **Czesława Frejlich**
Wydział Form Przemysłowych
Akademii Sztuk Pięknych
w Krakowie, ul. Smoleńsk 9
czeslawa.frejlich@2plus3d.pl
tel. 605.398.685

RECENZJA

pracy habilitacyjnej, dorobku projektowego i dydaktycznego dr ANNY OWSIAN z Uniwersytetu Zielonogórskiego

Recenzję przygotowałam na podstawie autoreferatu, wskazanych i opisanych osiągnięć projektowych, portfolio prac autorskich oraz dokumentacji prac studenckich wykonanych pod kierunkiem Habilitantki.

Biogram

Anna Owsian (ur. 1962) jest projektantką mebli, kuratorką wystaw i wykładowczynią. Zajmuje się także fotografią eksperymentalną i grafiką użytkową. W 2000 roku ukończyła studia na Wydziale Architektury i Wzornictwa Przemysłowego Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. W 2009 roku obroniła pracę doktorską pt. *Ciało jako komunikator pozycji siedzącej*, uzyskując tytuł doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej – sztuki projektowe, nadany przez macierzystą uczelnię.

Od 2004 roku jest związana zawodowo z Instytutem Sztuk Wizualnych na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Zielonogórskiego. Prowadzi tam zajęcia z przedmiotów: *Bionika i Podstawy Projektowania, Ergonomia, Podstawy Projektowania Mebla, Pracownia Dyplomowa* oraz *Pracownia Wolnego Wyboru*. Od 2019 roku wykłada także na Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego na kierunku arteterapia. Jednocześnie, od tego samego roku, pracuje na Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu na Wydziale Leśnym i Technologii Drewna, gdzie prowadzi zajęcia w ramach przedmiotów: *Projektowanie Mebla* oraz *Pracownia Projektowania Mebla I*.

W latach 2000–2014 prowadziła działalność twórczą w studio Matja Projekt, w latach 2014–2017 w autorskim studio Ow Art, a od 2017 roku działa w ramach pracowni A Projekt. Jej działalność obejmuje projektowanie mebli dla przemysłu oraz mebli unikatowych, aranżację wnętrz, projektowanie ekspozycji i identyfikacji wizualnej.

Od 2017 roku organizuje warsztaty projektowania i realizacji mebli pod nazwą *Zabawa dizajnem* w Folwarku Edwardowo w Poznaniu.

Rozprawa habilitacyjna – autoreferat i wskazane osiągnięcie projektowe

Autoreferat przedstawia dorobek habilitantki oraz stanowi krótką refleksję na temat wyznawanych przez nią wartości projektowych. Habilitantka opowiada się za modernistycznymi zasadami projektowania, w których podstawą jest uproszczona forma

wynikająca z funkcji oraz wielofunkcyjność mebli. W odniesieniu do grafiki stawia na funkcję komunikacyjną, co wyraziła w autoreferacie słowami: „...komunikacyjna atrakcyjność wizualna nie może stać na pierwszym miejscu, raczej powinna iść z nią w parze, podobnie jak w meblarstwie forma podąża za funkcją.” Jednocześnie, cytując Laurę Slack: „W procesie projektowania nie ma zasad metodologii czy określonej struktury. Główną siłą napędową projektowania jest chęć zmiany, chęć wymyślenia czegoś, co jeszcze nie istnieje”, podkreśla swoje przywiązanie do oryginalności rozwiązań.

Te wartości Anna Owsian wyraża w dwóch wybranych przez siebie pracach, które stanowią tzw. dzieło habilitacyjne wskazane jako osiągnięcie artystyczne. Obie prace zostały opatrzone wspólnym nadtytułem: „MULTIFUNKCYJNOŚĆ jako wyznacznik w projektowaniu mebli.” Tytuł ten jednak może budzić pewne wątpliwości, ponieważ brakuje w nim precyzyjnego wskazania, czego dokładnie wyznacznikiem jest wielofunkcyjność. Pomijając to niedopatrzenie, problematyka wielofunkcyjności została zaprezentowana na przykładzie mebli zaprojektowanych przez habilitantkę. Pierwszą z tych prac jest **Zestaw mebli modułowych**, zaprojektowany w latach 2018–2022 i zgłoszony jako wzór użytkowy pod numerem W.128197 do Urzędu Patentowego RP w 2021 roku. Zestaw został zaprezentowany na Trzeciej Międzynarodowej Wystawie Projektów Architektury Wnętrz oraz Sztuki Użytkowej Arch Inside w Gallery of the Cyclades na Syros w Grecji w 2020 roku. Projekt opiera się na sześciu drewnianych elementach, z których można skonstruować stół, stolik nocny i siedzisko, uwzględniając również potrzeby zwierząt domowych (psa i kota). Niewątpliwą wartością tego projektu jest przełożenie obserwacji o rosnącej roli zwierząt jako pełnoprawnych członków rodziny na konkretny projekt. Innowacyjność rozwiązania polega na połączeniu w jednym meblu funkcji użytkowych dla ludzi i zwierząt, co zwykle jest realizowane za pomocą odrębnych produktów.

Drugą pracą zgłoszoną jako dzieło habilitacyjne jest **System mebli modułowych, multifunkcyjnych**, zrealizowany w latach 2021–2023 w ramach programu badawczego „Inkubator Innowacyjności 4.0” przy współpracy Uniwersytetu Zielonogórskiego z Centrum Przedsiębiorczości i Transferu Technologii. Projekt obejmuje dwie komody inspirowane stylistyką lat 60., do których można dołączać moduły w formie prostopadłościanów. Moduły te pełnią funkcję półek, pojemników, siedzisk lub stolików w zależności od ułożenia. Uzupełnieniem projektu są autorskie fotogramy zatytułowane **Struktury multiwizualne**, nadrukowane na tkaniny tapicerskie wykorzystywane zarówno jako materiał obiciowy do mebli, jak i samodzielne dekoracje ścienne. Pomysł polega na tworzeniu nowych efektów wizualnych wynikających z przenikania się obrazów na płaszczyźnie i w przestrzeni wnętrza. Projekt był prezentowany na wystawach indywidualnych w Galerii Folwark Edwardowo w Poznaniu w latach 2019 i 2020 w różnych aranżacjach.

Oba projekty charakteryzują się prostą konstrukcją, możliwością łatwej zmiany układu mebli oraz częściową zmiennością ich funkcji. Ich estetyka wskazuje na to, że są

skierowane głównie do młodszych odbiorców. Zastosowane technologie sugerują produkcję w niewielkich seriach.

Dorobek projektowy

Portfolio projektowe Anny Owsian obejmuje ponad dwie dekady działalności, począwszy od roku 2000, i zawiera projekty mebli seryjnych, unikatowych, architekturę wnętrz, aranżacje wystaw oraz grafikę użytkową. W niniejszym omówieniu skupiam się na projektach zrealizowanych po uzyskaniu stopnia doktora, tj. po 2009 roku. Do najważniejszych realizacji należą: meble *YOUNG*, meble biurowe *COMO*, unikatowe siedziska oraz stoły i siedziska ze skrzydeł turbin wiatrowych.

Zestaw *Young* z 2014 roku przeznaczony dla młodych użytkowników składa się z jedenastu mebli, takich jak biurka, regał, stolik, sofa, fotel lampy i siedziska. Meble charakteryzują się prostą, sprowadzoną do minimum formą, dobrymi proporcjami, o stylistyce wyraźnie młodzieżowej nie pozbawiona ciepłego domowego klimatu. Wyjątkową cechą tych mebli jest możliwość łatwej reorganizacji układów w małych przestrzeniach mieszkalnych. Jak pokazał czas doskonale sprawdziły się jako wyposażenie domu studenckiego „Rzepicha” Uniwersytetu Zielonogórskiego. Podobnie Meble *COMO* (2016) zaprojektowane dla Dual Mebel w Zielonej Górze. To propozycja do aranżacji domowego biura. Prostota formy i funkcjonalność pozwalają na łatwe dopasowanie mebli do różnych przestrzeni użytkowych.

Projektantka szczególną uwagę poświęciła siedziskom unikatowym (2017), które umożliwiają przyjmowanie dynamicznej pozycji siedzącej wpisując się we współczesne wymagania ergonomiczne polegające na unikaniu statycznych obciążeń będących przyczyną dyskomfortu i schorzeń kręgosłupa. Projektantka opowiada się za prostymi pomysłami realizujące ten cel unikając, jak to nazwała, rozwiązań „krzesło – maszyna”. Efektem jej pracy są różnego rodzaju siedziska sprzyjające ruchowi ciała. Choć doceniam cel i sposób realizacji, to nie wszystkie rozwiązania pokazane w portfolio będą rzeczywiście komfortowo spełniać wyznaczony cel. Tego typu realizacje warto poddać badaniom i upewnić się czy założenia projektowe sprawdzają się w praktyce, zwłaszcza w dłuższym czasie. Projekty te traktować można jako eksperymenty projektowe.

Jedne z ostatnich to stoły i siedziska z 2022 roku wykorzystujące zużyte elementy skrzydeł turbin wiatrowych. To meble krótkoseryjne będące wynikiem współpracy z Przedsiębiorstwem Wielobranżowym Anmet w Wiechlicach. Firma ta zajmuje się recyklingiem materiałów kompozytowych z turbin wiatrowych. Projektantka zaproponowała nowe wykorzystanie tych trudnych w utylizacji materiałów, tworząc obiekty unikatowe lub galeryjne. Mimo społecznej wagi projektu, obłe kształty blatów mogą ograniczać ich praktyczne zastosowanie.

Projektowane meble były prezentowane na licznych wystawach zbiorowych, takich jak: „Przestrzenie” w Galerii Uniwersyteckiej Rektorat w Zielonej Górze i w Domku Ogrodnika w Łodzi (2013), „Sztuka jest jedna” w Domu Pracy Twórczej w Uniejowie, Galerii Domu Kultury w Golinie, Galerii Nowej w Kole (2014), „Spojrzenia” w Galerii

Uniwersyteckiej Rektorat w Zielonej Górze (2014), „Wizja wypoczynku – skandynawskie ciepło” w pokonkursowej wystawie w SARP-ie w Warszawie (2014), „Odłona” w Galerii Uniwersyteckiej Rektorat w Zielonej Górze (2016), „Proces Projektowy” w Galerii PWW w Zielonej Górze (2017), „ARCH Inside 2019”, Druga Międzynarodowa Wystawa Projektantów Architektury, Architektury Wnętrz oraz Sztuki Użytkowej FUTURE VISION w Centrum Kultury Zamek w Poznaniu, „KOŁO zamknięte”, w Folwarku Edwardowo w Poznaniu (2020), „Wyobraź sobie”. Sztuka zmieniająca świat” w BWA w Zielonej Górze (2020), Druga Międzynarodowa Wystawa Projektantów Architektury, Architektury Wnętrz oraz Sztuki Użytkowej FUTURE VISION Medea w Noesis Thessaloniki Sience Center and Technology Museum w Grecji (2018 i 2020).

Projektantka otrzymała nagrodę główną za aranżację wnętrza dla Stowarzyszenia Damy Radę z Zielonej Góry w konkursie projektowym zorganizowanym w trakcie konferencji Ikea w Poznaniu (2017).

Podsumowując, dorobek projektowy Anny Owsian wykazuje oryginalność, dobrą jakość projektową oraz zgodność z współczesnymi wymaganiami rynkowymi. Prace odpowiadają oczekiwaniom określonych grup użytkowników i wpisują się w aktualne tendencje projektowe.

Praca dydaktyczna

Anna Owsian rozpoczęła samodzielną pracę dydaktyczną w 2007 roku, opracowując pierwszy, indywidualny program nauczania dla studentów pierwszego roku Uniwersytetu Zielonogórskiego. Od tego czasu prowadzi zajęcia projektowe, pełni rolę promotorki prac licencjackich, organizuje wystawy i warsztaty, a także współpracuje z przemysłem w ramach działalności dydaktycznej. Jej zaangażowanie przejawia się w wysokiej jakości kształcenia, czego dowodem są prezentowane w portfolio prace studenckie. Realizowane projekty nie ograniczają się jedynie do wizualizacji – często powstają także modele funkcjonalne i prototypy, co stanowi istotny element procesu dydaktycznego.

Dzięki jej wsparciu i opiece naukowej studenci osiągają sukcesy w branży meblarskiej. W konkursie organizowanym przez Lubuską Fabrykę Mebli w Świebodzinie na projekt systemu mebli tapicerowanych wyróżniono prace Moniki Marek i Agaty Guzik. Kolejne cztery studentki uzyskały nagrody rzeczowe oraz zgłoszenia rejestracji wzorów użytkowych w Urzędzie Patentowym, co świadczy o praktycznym wymiarze prowadzonej dydaktyki oraz dobrym poziomie nauczania.

Jako pracowniczka naukowo-dydaktyczna aktywnie działa na rzecz uczelni, wykonując liczne zadania programowe i organizacyjne. Do jej obowiązków należą m.in.: udział w egzaminach wstępnych, recenzowanie prac licencjackich, organizowanie wystaw, udział w konferencjach, prowadzenie warsztatów oraz opracowywanie programów nauczania dla przedmiotów takich jak *Podstawy Projektowania Mebla* oraz *Struktury i Kompozycje Wizualne*. Od 2010 roku kieruje *Pracownią Projektowania Mebla i Wnętrz* w Instytucie Sztuk Wizualnych. Od 2019 roku pełni funkcję członkini Rady Dyscyplin oraz Zespołu ds. Programowych, wspierając rozwój dydaktyki i strategii uczelni.

Jej zaangażowanie oraz wkład w rozwój uczelni zostały wielokrotnie docenione przez władze Uniwersytetu Zielonogórskiego. Otrzymała nagrodę Rektora II stopnia za osiągnięcia naukowe (2011), nagrodę I stopnia za osiągnięcia organizacyjne (2015) oraz nagrodę zespołową za osiągnięcia dydaktyczne (2020).

Inne uwagi

Z obowiązku recenzentki muszę zauważyć, że autoreferat został przygotowany w sposób chaotyczny, pozbawiony logicznej struktury i odpowiedniej redakcji, z wieloma powtórzeniami treści, które pojawiają się również w portfolio. Niektóre informacje zawarte w autoreferacie wydają się zbędne lub niepowiązane z omawianymi zagadnieniami. Przykładem może być spis nazwisk wszystkich uczestników wystawy wraz z pokazywanymi pracami i ich wymiarami na stronie 59, czy informacja na tej samej stronie, cytując: „Na wystawie pojawiły się również projekty PET arda Design – nowe wzory z filców utwardzonych PET dla komfortu akustycznego wnętrz.”

Za błąd formalny uważam stosowanie dwóch różnych nazwisk w przesłanych dokumentach – Anna Owsian oraz Anna Owsian-Matyja. Rozumiem, że habilitantka mogła dwukrotnie zmienić nazwisko i na starszych dokumentach może widnieć inne niż obecne. Jednak w portfolio, przygotowywanym specjalnie na potrzeby procedury habilitacyjnej, należało użyć aktualnego nazwiska, aby uniknąć niejasności.

Konkluzja

Stwierdzam, że przedstawiony przez dr Annę Owsian materiał, pomimo pewnych niedociągnięć widocznych w opisie projektów i redakcyjnym przygotowaniu autoreferatu, spełnia wymagania określone w ustawie z dnia 20 lipca 2018 roku „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” (Dz. U. 2018 poz. 1668). Dotyczy to osiągnięć naukowych lub artystycznych osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, zgodnie z wymaganiami art. 219, w tym:

1. Zrealizowanie oryginalnych osiągnięć projektowych (pkt 2c).
2. Wykazanie istotnej aktywności naukowej lub artystycznej realizowanej w więcej niż jednej uczelni (pkt 3).

W związku z powyższym popieram wniosek o nadanie dr Annie Owsian stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuki projektowe.

prof. Czesława Frejlich

Kraków, 21.01.2025